

EDUCAREA UNEI ATITUDINI POZITIVE FAȚĂ DE MEDIU PRIN ACTIVITĂȚILE DESFĂȘURATE ÎN GRĂDINIȚĂ

Viorica BARBU¹

vioricabarbu1957@yahoo.com

ABSTRACT: Eco-School program is a necessity for future generations which are training in the current context. The modern world is facing many problems: environmental pollution that leads to another problem, climate change. Decreasing natural resources the desire to improve living conditions paradoxically leads to environmental destruction. All this shows that young people need training environmental education.

KEYWORDS: nature, education, school trip, pet

„Să-i învățăm pe copiii noștri că Pământul este mama noastră și tot ce i se întâmplă Pământului ni se întâmplă și nouă și se întâmplă tuturor copiilor.”

„Minunată ești natură!/ Ești frumoasă ca o zână! /Toți copiii, mari și mici, / Vin la tine fericiți, /Să zburde prin iarba moale / De-i caldură sau răcoare / În poiana din pădure / Să culeagă fragi și mure. / Frumusețea florilor/ Și foșnetul frunzelor/Le bucură inima / Și le-ncântă privirea.

Comoară neprețuită, / Ne dai sănătate multă! / Dacă grijă vom avea/ Nici când nu vei dispărea.

Și la fel ca-ntr-o poveste / Care a fost și tot mai este /

Ocrotită de copii, / Veșnic tânără vei fi!”

Pornind de la aceste versuri am considerat că de la cea mai fragedă vârstă copiii trebuie sensibilizați să vină o clipă în mijlocul naturii, să-i simtă pulsul și vibrația, să-i asculte șoaptele de fericire sau durere, să o înțeleagă cu inima și mintea, să învețe de la natură căci aceasta” poate să slujească de carte de povățuitor.” (I. Simionescu)

Astfel, vom avea credința că cei mici vor învăța împreună cu noi să cunoască, să respecte, să iubească și să ocrotească natura, pentru că nu putem respecta dacă nu cunoștem, nu putem iubi dacă nu respectăm și nu putem ocroti dacă nu o iubim cu adevărat.

1 Educatoare, Grădinița „Nicolae Romanescu, Craiova, județul Dolj.

Având în vedere faptul că natura înseamnă sănătate, recreere, prietenie, energie, frumusețe, educatoarelor le revine sarcina de a le forma copiilor convingeri și comportamente ecologice și de aceea orice efort și orice investigație nu sunt prea mari în spațiul educației ecologice.

Activitățile desfășurate la clasă, extracurriculare și activitatea opțională „Prietenii naturii” ne-a oferit un cadru optim de formare și dezvoltare a unei atitudini ecologice precoce ce vor permite manifestarea unor comportamente simple în relațiile copilului cu mediul.

Prin activitățile opționalei „Prietenii naturii” realizarea obiectivelor cadru și de referință s-a făcut printr-o proiectare minuțioasă în care am urmărit lărgirea sferei de cunoștere a copiilor precum și realizarea unor experiențe și activități practice plăcute, atractive, care au trezit curiozitatea copiilor și dorința de a descoperi natura, de a o cunoaște mai bine, de a o proteja și ocroti în același timp („Din tainele naturii”, „Și plantele transpiră”, „Să descoperim împreună”, „Știați că?”, etc.)

Acest lucru s-a putut realiza prin amenajarea unui colț ecologic cu materiale și mape tematice, precum și cu aparatură specifică (termometre, lupe, lampă de spirit, eprubete, microscop, etc.) toate fiind posibile cu participarea directă a părinților. Cu ajutorul lor am strâns un bogat material ilustrativ realizând cu copiii o multitudine de mape tematice (Curiozități pe glob, Plante și flori de apartament, Flori de grădină, Delta Dunării, Parcul Nicolae Romanescu, Specii de pădure, etc.)

Colțul ecologic a fost îmbogățit cu animale vii (acvarii, hamsteri, broaște țestoase), animale conservate (șopârle, pești), ierbare, insectare și foarte multe plante de apartament, specii ce necesită o îngrijire deosebită.

Copiii au fost permanent preocupați de îngrijirea acestui colț, desfășurând acțiunile practice cu interes și plăcere.

Am realizat deasemenea ECO-CODUL grupei cu imagini și versuri create prin care am transmis mesaje ce dezvoltă comportamentul copiilor, formează și educă atitudini de protejare a mediului și de combatere a acțiunilor distrugătoare ale omului, conștientizându-i pe copii de importanța și rolul naturii.

Îmbogățirea bazei materiale cu postere confecționate cu ajutorul copiilor a dus la realizarea scopului educației ecologice. Prin intermediul lor copiii au cunoscut multiple posibilități de ocrotire a naturii, au înțeles cu ușurință responsabilitățile de protejare și îngrijire a animalelor, păsărilor, plantelor („Să ocrotim animalele”, „Copacul anotimpurilor”, „Un copac râde, unul plânge”, „Ocrotiți Delta Dunării”, „Salvați Pământul”).

Parcul „Nicolae Romanescu” este pentru copiii cartierului leagănul copilăriei lor, locul de joacă locul unde respiră aer curat, unde petrec clipe plăcute alături de prietenii lor, de părinți, de frați, de bunici. De aceea ne-am dorit și ne dorim ca parcul să rămână curat, frumos, plin de surprize ce încântă ochiul și aduc fericirea în sufletele copiilor. Aici împreună cu părinții am desfășurat diferite acțiuni de curățire a aleilor parcului, de plantare de flori, sădire de pomișori alături de lucrătorii parcului, acțiuni ce au fost finalizate prin amplasare de îndemnuri ecologice concepute de părinți și copii.

Acțiunile de cunoaștere și ocrotire a naturii au continuat și în cadrul activităților desfășurate la clasă (jocuri și activități libere creative, activități comune).

Astfel, comentarea de imagini, discuțiile în grup, povestirile create, cântecele și poeziile despre natură, diafilmele, diapozitivele au cultivat în sufletele copiilor sentimente de admirație față de frumusețile naturii, entuziasm și bucurie, dorința de a petrece cât mai mult timp în natură, de a cunoaște cât mai multe locuri frumoase, de a cunoaște normele de ocrotire a naturii, de combatere a poluării apei și aerului.

În povestirile create: Povestea Primăverii, În poeniță, Mulan și prietenii ei, Poveste de la ZOO, Băiețelul neastâmpărat, copiii au cuprins în conținutul lor mesaje ecologice, exemple de fapte bune, dragoste față de animale, de natură, dorința de a o ocroti.

Prin activitatea practică „Copacul prieteniei” copiii și-au desenat palmele, le-au decupat și le-au lipit alcătuind un copac al prieteniei ce conținea pe fiecare ramură un mesaj ecologic: Să plantăm alți copaci în locul celor tăiați, Nu stricați cuiburile păsărelelor, Nu răniți copacii, Nu risipiți hârtia/ Așa vom salva copacii, Pădurea este frumoasă în orice anotimp/Vizitați-o, etc..., mesaje ce au fost compuse de copii și scrise de educatoare.

De o deosebită importanță au fost vizitele și plimbările în parc și pădurile din împrejurimi împreună cu părinții pentru a observa transformările din natură unde copiii au admirat florile, copacii au ascultat susurul izvoarelor, au observat viața unor insecte, animale, au inspirat aer curat.

În urma vizitelor la Combinatul Chimic, la râul Jiu, la Termocentrala de la Ișalnița copiii au constatat ce înseamnă poluarea aerului și a apei, au observat și înțeles ce înseamnă distrugerea faunei cu substanțe chimice datorate neglijenței omului. Prin discuțiile referitoare la cele observate copiii au căutat soluții de protejare a aerului și a apei combătând faptele

adulților, au desenat, au pictat, au scris lozinci cu mesaje ecologice, au creat povestiri în care copiii se jucau și trăiau într-o lume curată (Dacă aș fi un copăcel, Cum aș putea să schimb lumea, Supărarea unui peștișor, Povestea copacului meu, Ce ne povestește un brăduț etc...)

În excursiile organizate la Curtea de Argeș, Peștera Muierilor, Peștera Polovragi, Cheile Oltețului, Băile Herculane, copiii au admirat frumusețile și sălbăticiunile naturii au sesizat transformările suferite de natură de-a lungul anilor, învățând în același timp că natura trebuie apărată și protejată iar omul nu trebuie să se opună transformărilor ei. În aceste excursii am colectat materiale din natură: pietre, melci, plante pentru ierbar, flori și imagini ilustrate pe care la sosirea în grădiniță le-am sortat, le-am îndosariat îmbogățind astfel colțul ecologic.

Astăzi problema formării și dezvoltării conștiinței ecologice împletite indisolubil cu cele ale „destinului” omenirii este mai importantă ca oricând și de aceea copiii de la cea mai fragedă vârstă trebuie să ajungă să cunoască, să iubească și să ocrotească natura.

În grădiniță copiii își însușesc primele noțiuni despre natură află că de sănătatea mediului depind viața omului, sănătatea lui, alimentația, locuințele, pacea, dezvoltarea omenirii și nu în ultimul rând faptul că omul poate să fie prieten al naturii sau dușmanul ei.

Pentru realizarea acestor aspecte este nevoie de o colaborare permanentă cu familia, căci lucrurile frumoase și bune învățate la grădiniță se uită repede dacă nu sunt reluate acasă, dacă părinții nu împărtășesc aceleași convingeri și sentimente.

Activitatea pe care am desfășurat-o cu preșcolarii în ultimii ani, precum și observarea atentă a mediului în care trăiesc aceștia ne-a confirmat faptul că educația ecologică desfășurată la nivel de grădiniță trebuie să fie extinsă spre familie, căci părinții au rolul decisiv în educația copiilor.

Am constatat că majoritatea părinților sunt ocupați și lasă educația copiilor, de multe ori, doar în seama grădiniței, dădacelor, bunicilor și, de asemenea, fiind prinși de toate problemele pe care le au, nu observă ceea ce este în jurul lor și manifestă indiferență față de mediul în care trăiesc: blocuri insalubre cu ziduri și uși rupte și murdare, spații verzi neamenajate și pline de resturi menajere.

Pornind de la aceste constatări am inițiat mai multe proiecte, pentru copii și părinți: „Primăvara în parc la noi”, „Totul despre cactuși”, „Curiozități din lumea plantelor”, „Totul despre canguri, crocodili și

dinozauri”, „Armonie în parc”, „Copacii din Parcul” Nicolae Romanescu, „Eco-Grădinița”, „Grădina mea cea mai frumoasă”, „Să învățăm despre pădure” prin care am contribuit la dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a mediului înconjurător, stimulând curiozitatea copiilor pentru investigarea acestuia. Copiii au înțeles relația om-natură învățând regulile de ocrotire și protejare a acesteia. În proiectele: Grădina mea cea mai frumoasă, Eco-Grădinița, Să învățăm despre pădure au fost implicați nu numai copiii ci și părinții frații bunicii, întreaga comunitate care s-a implicat atât material cât și fizic. A fost o implicare majoră de forțe în care fiecare a urmărit scopul final: păstrarea curățeniei și înfrumusețarea locului în care trăiesc, protejarea și ocrotirea naturii, luarea unor măsuri împotriva celor care ar încerca să le distrugă.

În derularea acestor proiecte copiii au avut posibilitatea să observe transformările prin care trec copacii din curtea proprie, din parc, din pădure și-au însușit anumite informații despre plante, flori, găze, insecte și-au dezvoltat atitudini și conduite corespunzătoare protejării naturii.

Efectul educativ al acestor acțiuni a fost multiplu, copiii cunoscând mai bine realitatea, înțelegând că pot face ceva folositor, că prin munca lor, prin exemplul lor își pot aduce contribuția la îmbunătățirea relației om-mediu.

Rezultatele obținute ne determină să tragem concluzia că pentru a construi o societate normală într-o ambianță sănătoasă, este nevoie de educarea, în acest sens, a celor mai mici beneficiari-copiii. La această vârstă prin cunoștințele însușite și prin deprinderile formate se pune piatra la temelie educației ecologice, care trebuie să devină o componentă de primă mărime” a educației permanente.

Salvarea naturii, mediul primordial în care s-a născut, păstrarea calității vieții pentru binele și perpetuarea omenirii depind într-o măsură demnă de luat în seamă de educația pe care copilul o primește în grădiniță.

Copiii Grădiniței „Nicolae Romanescu”, îndrumați de educatoarele lor, au participat la concursuri de creații literare și artistico plastice (desene, colaje, postere) pe teme ecologice unde au obținut rezultate deosebite. Interesului și curiozității copiilor pentru protecția mediului și pentru „o lume mai frumoasă și mai curată” au răspuns educatoarele grădiniței prin desfășurarea unor activități atractive, prin personalizarea spațiului educațional cu materiale destinate sărbătoririi evenimentelor ecologice, precum și prin introducerea în planul de învățământ la nivelul grădiniței a disciplinei

opționale „Educație ecologică”. De asemenea, educatoarele au participat acțiuni organizate la nivel local, național și internațional (Proiectul Național „Să învățăm despre pădure”, Proiectul „Eco-Grădinița”, Proiectul „Eco-Școala”, Proiectul „Noi și natura”, Prietenii naturii”, Proiectul „Ecopictura”, simpozioane județene, interjudețene, naționale și internaționale. Ca urmare a muncii cu preșcolarii în domeniul ecologiei în ultimii opt ani am obținut „STEAGUL VERDE” în cadrul Proiectului Internațional „Eco-Școala”.

Ca o concluzie, putem spune că încă din perioada preșcolară trebuie să înceapă cunoașterea naturii și înțelegerea legilor care o guvernează, deoarece este și necesară, dar și posibilă formarea unei atitudini ecologice la această vârstă și trebuie să continue în școală și familie. Formarea unei gândiri și conștiințe ecologice este scopul suprem pentru supraviețuirea omului, iar cunoștințele căpătate în primii ani de viață cu privire la natură vor fi mult mai bine aplicate mai târziu.

Interesul față de natură, de protejarea și ocrotirea mediului în care trăiesc, manifestat de copii încă de la grupa mică, ne-a determinat să propunem un opțional de educație ecologică, iar alegerea acestuia de către părinți, din oferta grădiniței, nu poate decât să ne bucure și ne dă dreptul să credem că am reușit să sensibilizăm și adulții.

Toate acestea ne conduc la ideea că avem datoria și obligația de a sprijini în continuare copiii în cunoașterea unor elemente din tainele universului, de a-i învăța să exploreze lumea înconjurătoare, să o analizeze, să pună întrebări, să exprime opinii și să-i încurajăm în toate acțiunile pe care le întreprind.

Ceea ce învață copilul în perioada preșcolară își lasă amprenta asupra conduitei și evoluției ulterioare a acestuia. Educația ecologică reprezintă puntea de legătură între copil și mediul ambiant (mediul natural sau mediul social). Înainte de toate este necesar să învățăm copilul să contemple natura, să se lase învăluit de frumusețea, de bogăția, de dărnicia și înțelepciunea ei. Mai mult decât cunoaștere, „a învăța despre natură” înseamnă atitudine și etică.

Copiii acumulează o serie de cunoștințe și impresii prin contactul direct cu natura înconjurătoare pe care o protejează sau nu, în funcție de educația primită și de exemplele oferite de cei din jur. În acest sens educația ecologică constituie o latură esențială a educației, cu implicații majore

în formarea personalității omului, care să știe să stăpânească și să ocrotească în același timp natura.

De-a lungul timpului, omul, ca un copil atras de o nouă jucărie a fost tot mai puternic prins în acțiuni de a stăpâni natura, de a-i împlânzi forțele și de a le folosi în interese proprii, de a trăi mai bine și mai comod.

Amețit de uriașele sale succese științifice și tehnice, în multe cazuri omul a devenit „vrăjitorul cel rău”, sfidând legile naturii și punând-o în pericol cu propria lui nesăbuire.

Gândind că prietenia, afecțiunea și respectul este legătura dintre oameni este de înțeles că omul trebuie să manifeste aceleași sentimente de prietenie, dragoste și respect față de natură.

Numai pe un suport afectiv se pot construi atitudini și convingeri ecologice, se pot dobândi cunoștințe sistematice de biologie, geografie, fizică, chimie, științe tehnice.

Pornind de la toate aceste aspecte și având în vedere obiectivele educației pentru mediu stabilite de M. Editura C. am ajuns la concluzia că educatoarele trebuie să intervină de la vârsta preșcolară pentru cultivarea la copii a sentimentelor de dragoste și de ocrotire a mediului înconjurător. Pentru aceasta se va apela la strategii diverse care implică atât activitățile instructiv educative stabilite de curriculum național cât și la activitățile opționale la decizia școlii.

Astfel vom pune umărul la salvarea naturii de la dezastrele ecologice naturale sau provocate, pentru că noi suntem o părticică, din acel mare întreg, care prin eforturi comune ne vom aduce un mic aport la „SALVAREA TERREI” – așa cum se numește una din poeziile culegerii create de noi „Să iubim și să ocrotim natura”.

Oameni buni, salvați Pământul, / Care greu ne portă-n spate,
Risipiți în jur cuvinte / „Omenie, bunătate”
Țineți la distanță ura / Iubirea să vă-nconjoare,
Toți să ocrotiți natura, / Iarba verde, pomii-n floare.
Nu lăsați să ne otrăvească / Aerul ce-l respirăm,
Tot prin fapta omenescă / Universul să-l salvăm!
Rolul nostru toți îl știu / Apărați tot ce e viu!

Bibliografie:

- [1] Ciobotaru Melania, Geamăna Nicoleta Adriana, Jalbă Cornelia – *„Educația ecologică în grădiniță – ghid pentru educatoare”*, București, Editura CD PRESS, 2005.
- [2]** Asociația educatoarelor din județul Dolj, *„Revista de educație ecologică”*, nr. 5 Craiova, 2000.
- [3]** *Programa activității instructiv educative în grădinița de copii*, București Editura „V & INTEGRAL”, 2005.